

175
H. 175
175

Tõggi merres,

Kõnne,

Ssearranis nore rahwa kasuks,

agga ka

wannema rahwa õppetuseks

Saksa kelest Ma kele ümberpandud.

(Nelja kuioga.)

Keiserliku Aivaliku
Kirj-kogu kink. 1916.

Tallinnas 1842.

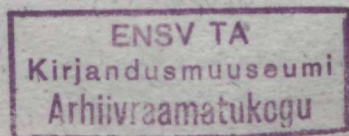
Trükkitud H. Laakmanni kullo ja warraga.

Der Druck ist mit der Bedingung erlaubt, daß nach dessen Vollendung die gesetzliche Anzahl von Exemplaren der Censur-Comität übergeben wird.

Dorpat, den 19. October 1841.

Censor S a h m e n.

(L. S.)

32256

Jöggi merres.

Jummal on Ma peäle jögge lonud, maad fastma, ja kui lialt wet on, sedda jälle ärrasaatma. Sepärrast rõmustellewad innimesed ja lomad wägga, kui jõe'liggi ellawad. Kenna hein kaswab jõe kaldal, metsa puud on joudsad, ja kallad toitwad rahwast, kes isse padidega, ka lodjadega käiwad Jummalast lodud te peäl, kus polle hoost tarwis kaupa weddama. Teada kü, kuidas jöggi rõmustab Ma rahwast.

Agga ka merredesse Jummal lonud jögge. Wessi ligub ja jookseb merre wees. Ei kü olle keigis merredes seddasuggust leida, agga paigota ommeti leita. Mõnne sareina ja ranna wahel on tähhele pandud, et, kui külm hakkab merd jäega katma, siis sare ja mandri Ma wahet weel sünnib mitto päwa padiga käia, ja se tulleb neis kohtades sest, et wessi seäl ligub, et kü film sedda ei nä. Wõõra Ma sures merredes on paigota leitud, et kü tuul waiknend hopis ärra, laewad ommeti lähwad eddasi, otsekui jões paat uiub allapiddi, et sa kü ei soua. Ja kui soudjamehhed püüdwad otsekohhe minna lulle, siis wolas wessi weab neid, allamale; agga wasta jögge souda on koggone raske.

Sedda keik ka leitud paigota merredes, ja sest on tunda, et ka merres on jögge. Misuggused jöed weawad siis ka puid ja muid uiutawaid asjo ennesega eddasi. Pöbja merre sarede, kus kúlma párrast waewalt kaswab rohto, et suwwe polle neile pitkemaks kui kolme ehk nelja náddala páwaks, — pöbja merre sarede, ja ranna áred sawad merre jöest puid, mis sojema Ma jöed kannud merresse.

Amerika Ma liggidal pannid kord rahwas kirja plasko, mis sai nenda kinnitud, et wessi ei joudnud sisse, ja wiskasid siis plasko merre jöesse. Seddasamma plasko leidsid Norra Ma kallapliudjad omma ranna liggidalt. Nenda on arwalikkuks sanud, kui paljo aiaga se suur jöggi Amerika Ma rannast Norra Ma rannani jouab weddada.

Meie merre sarede peäl kúl rómustaksid rahwas wägga, kui neilegi tooksid jöed merres puid; et wata, mis róm neil jo sest on, kui laened kandwad nende randa halgo, mis pupadide ehk laewade peält kuffunud, ehk laudo hukka lainud laewadest, ehk palka! Agga meie merres ei wea jöed puid.

Ommeti, teie ranna rahwas, kes teie sedda loete, árge kaetsege mitte neid, kellele jöed merres kandwad puid kátte. Ei teie tohhi mitte nurriseda Jummalala wásto, ja peálegi on seál pöbja merre saredes se hirmsa pitka talwe párrast innimesseel arwamata waene ellaminne, et mitto ja mitto náddalat ei sa tule kátte miännagi, ei surnudgi woi matta, kui tuled aiawad lumme hanged kórgeks ja matwad rahwa ello urtsikud Finni.

Siin olli kõnne merre jõggedest, et teise peab sama teada antud, mis Jummal kord teinud uisugguse jõe peal merres.

Inglis Ma tohhotu sures pealiinas — London nimmi — mis on mõllemil polel Temse jõgge, ja on perrefam kui mõnni kunningriik, et seal ellab poolteistuhhat kord tuhhat innimest — Londonis ellas hilja aego üks aus lest naene, waewalt omma pead toites, ja kaswatas holega omma üks poega. Wannem poeg jo olli pea aego mehheks joudmas, isse wagga süddamega ja omma emma rõõm ja tuggi, ja õppis kirja-mehhe ammeti peäle; agga noorem olli alles poislike. Lest lotis Jummal peäle ja kandis hästi hoolt omma laste eest ja mõtles neist pea issegi abbi-sada. Agga Jummal mõtted on illemad innimeste mõttedest. Wannem poeg jäi haigeks, põddes kaua ja surri wimaks ärra; walwamisest ja murrest ja kurwastusest jäi ka emma isse haigeks, et issegi piddi mõnneks aiaks maas ollema. Siiski kinnitas tedda jälle temma kindel lotus Jummal peäle ja temma armastus omma teise poja, Jagopi wasto, kes weel tarwitas, et emma silm ja emma õppetus tedda juhataks; ja nenda lahkus Jummal abbiga temmast haigus jälle. Sest aiast olli se temma allatine püüdminne, et woiks omma ainust last hästi kaswatada. Saggedaste palus ta temmaga Jummalat; küs ta maenitses ja nomis tedda emma kombel; agga selle lapse süddame peäle ei mõõdunud mitte, mis emma õppetas. Jagop olli ikka kergemelesinne ja wallato; kui ka aioti ja armaste hakkas pöörama, pea segi parrandaminne kaddus jälle ärra.

Agga Jagopi keige surem wigga olli, et olli sannakuulmata, ja sest touseb lastele se hirmus põlli, et joudwad ühhest pattust teise. Kes ial melega põlgab Jummalat ja wannematte sanna, se annab pärris pattule keik woimust kätte, et paljas innimesse abbi ennam ei aita selle wasto. Pärako, nisugguse lapse südda lähheb tagga kõrwemaks, sedda ennam waggad wannemad temma pärrast õhkawad ja äggawad, — oh nisuggune kõrwa südda jouab kangekaelusse hirmsa kohto alla. Nenda olli ka luggu willesta Jagopiga. Temma sanna põlgminne panni emma õhkama, agga kurjus kossus suremaks temma süddamesse.

Pea olli Jagop keige wastasem laps ümberringi ja ni kulus ülleanneto, et keik waggad ja tähhele panniad wannemad kelasid ommad lapsed sesamma dala seltsi minnemast. Kõl emma ei lõpnud nomimast ja karristamast; kõi ta nuttis kibbedaste omma õnnetuma lapse hukkaminnemist, — pääw pääwalt pois läks tagga kurjemaks. Tubba Jagob joudis noremehhe easse. Kirjamehhe ammeti peäle õppima põlnud temmal himmo; ta tahtis kaupmehheks jada ja sepärrast pandi tedda õntsa issa suggulasse jure kaupmehheks õppima. Agga ni pea kui temma sai emma walwsa silma alt kõrwale, siis ilmus keik temma süddame tiggendus. Ta heitis keige dälama ja riwatoma rahwa seltsi ja joudis pattust pattusse, ka petjaks ja wargaks, kurni langes kohto alla, — ja Jummalat kohto alla. Tedda heideti wangitorni ja moisteti hukka, wõllaspu peäle üllespua. Agga temma norusse pärrast seati wimaks nenda, et tedda sai kaugele tühja male sadetud.

Mitmel aial polnud Jagop käinud emma watamas, ja ei ialgi mu pärrast, kui rahha palluma. Kui nüüd waene emma kulis temma hiimsast patto langmissest ja temma hukka moistmissest, küs ta siis kohkus, küs olli südda wallo al! Weel kord olli temmal lubba omma õnnetuma last nähha ja nomida, enne kui tedda widi laewa peäle. Omma wanna tutwa naabre naese kae naal tuikus temma wangi torni pole. Wata, seal istus Jagop pakko peäl, kurjateggia rided seljas ja wahhib ennese ette, Pea lāngus, agga ei mitte kui kahhetseja, waid kui unnesi ja lakkumissest uimane; ka emma tullemissest ei holinud ta enam ühtegi. Agga emma südda tahhab katkeda poia tuimusse pärrast; ei suda jallad tedda kanda enam; ta lāngeb pōrranda peäle mahha ja nuttab! Olli Jummal ta süddant jälle kinnitanud, siis toris jallale ja astus nore kurjateggia ette.

„Jagob! ütles temma, tanna küs tullen wimist korda sin Ma peäl sind watama, ei mitte enam kui so emma, waid kui se, kes teise kohto ees sinno wasto peab tunnistama ja sinno peäle kaebama. Ma ollen sind walloga ilmale tõnud; kui ma õntsa mehhest jānud pärrandust ollen ma armastussega sind kaswatanud lābbi murret ja waewa, lābbi silma wet ja kurwa süddant. Mitto õõd ma walwasin, et omma kätte tõga sadaksin, mis sinna tarwistasid, et palluksin Jummalat sinno pärrast. Kule Jagop, ma tunnistān sulle Jummalā ees, ja Jummal saab moistma kohhut sinno ja minno peäle! So lapse pōlwest sadik polle ma lõpnud sinno süddant juhhatamast ja kinnita-

maſt Jummalala kartuſſele ja armastuſſele; ma ollen ſind nominud ja karristanud, ſind emma kombel armastanud. So mitto aastat olli mo iggapawane toit paljas leib, mis ma ſinno parrast kaſſin omma ſilma weega. Wata, ni waesed on mo leſſepõlwe rided, ſeparrast et ma püüdsin korjada, misga ſind auſaste katta ja nüüd on kurjateggia rided ſo ſelga aetud! Ommeti tullen ſulle weel andma mis wiimſeks ſo õntſaſt iſſaſt olli jänud, ſe keige kallim warra; wata ſiin ſe pühha Piibli ramat, mis mitaſt aastat olli mo ainus rõõm ja rahho ſiin ilma peäl. Nüüd wõtta ſedda ja pea ſedda armsaks ja kalliks, ſeſt ſeſſammaſ üksnes ſeiſab ſulle abbi ja joud ülleſtousmiſſeks patto perrist ja peäſtmiſſeks iggaweſeſt huffkatusſeſt. Kui kord Jummalala kohto päwal jälle kofko ſame, ſiis weel kord tunnistan ſulle, mis tänna ollen tunnistanud; agga ühtlaſi tahhan kange kohtomoiſtja ees ſinno kääſt ſedda pärrida, kuida ſa olled wõtnud piddada ſeddamaſſa ſo iſſa pärrandust ja ſo emma ainſa ja keige kallima warra.“

Euffiks aiaks olli Jagopi ſüdda wähheligutud, ja — kaſ hääbi, kaſ patto kahhetſemiſſe pärrast — palled lõiwad ſuggu pummaſeks; agga ta tuima ſilmaſſe ei tulnud mitte wet. Ommeti haſſas ta emma kääſt linni ja ütles: „Arra waewa end, eit! käl ma parrandan meelt!“ —

Emma olli minud, mis temmal weel olli, ka omma wodigi, ja piſſut rahha korjanud. Sedda rahha andis ta nüüd ühtlaſi Piibli ramatoga temma kätte, panni kääd omma ärrakaddunud poia pähhe, nuttis ja pallus ikkitades

L. & M. Vandenberg.

ja ärdaste, et Jummal wöttaks temma hinge peästa. — Üks säärsant olli wangi kotta astunud, ja olli keif kuulnud, mis emma olli räkinud ja pallunud, ja olli süddamest ligutud, ennam kui poeg olli. Müüd nimmetas, et on aeg Jummalaga jätta. Emma figus wälja, oue.

Mõnne tunni aega olli Jagop norrus; ka se laewa peäl, mis peäl tedda ja teisi kurjateggiaid sadeti pitki Temse jögge alla merre peäle, olli ta wait ja kui norrus. Seäl pakkub üks temma endiste patto ja nüüd huffatusse feltfilistest temmale wina. Esstotsa Jagob feisab wasto; agga wanna kurri õppind wiis ja maiurs surmaja rohho peäle ja walle häbbi feltfiliste pilkamisse pärrast woidab tedda pea ärra: jubba joob jälle ja joob ikka peäle. Keif pörgo tulli, mis emma pissarad ollid kustutanud, raksub ueste. Jsse ostab ta wina se rahhaga, mis waene emma olli wimaks annud, ja jo kãib su sest ülle, mis temma patto orjusses olli õppinud.

Laew jõi weel mõnneks päwaks saddamasse pärralist tuult otama. Jubwa Jagop samma-suggune, mis-suggune enne olli olnud, ja weel pahhem kui enne olli. Sedda tunnistab se temma tõ, mis hirmus on nimmetadagi. Pääw enne sedda, et laew läks tele, andis temma tobi wina ja mõnne koppikaga ärra omma wan-nematte ainust pärrandust, sedda Piibli ramatut, kelle lehta temma waene emma ommas murre ja kurwastusses ja õhkamisses olli uin-tanud omma silma weega. Piibli ramato kirj-ges ollid hõbbe hagid, ja need pistsid kaupleja filmi, kes pakkus rahwale tühhi paljast asjo ja isseärranis wina.

Sesamma säärsant, kes wangitornis emma sanno olli kuulnud, seisís nüüd ka temma liggi kui Jagop omma emma keige kallima warra ärra andis suggu wina ja pari koppika eest; säärsant olli mu sõda wäega kurjateggiate kõrwas wahhiks olnud jõe peäl, ja pididi diete jo Londoni taggasi minnema. Jällestus kippus ta peäle, kui ta näggi, mis sündis. Esimesse wihha hiliga kippus ta Jagopi peäle ja tulle-
tas temma mele temma emma wiimsi sanno. Ugga et ta näggi, kuidas wiin tedda olli koggoni tuimaks teinud, et ta ei wõtnud polegi kahhet-
seda egga pöördä, siis jättis ta tedda mahha. Kaupleja käest ostis säärsant Piiblit jälle tag-
gasi, ja läks sellega omma teed.

Zubba laew hulgo merres! — Ma kaddus silma eest ärra; polle muud kui taewas ülleweel ja wessi al! — Olli Jagop wina magganud ärra, ja ärkas ta jälle selge peaga, siis ärkasid ka temma mele temma emma wiimsed sannad ja nutto pisarad, ka nomia säärsanti sannad, ja keik ni wallusaste, et ennam ei woinud neist peäseada lahti. Käl ta nüüd kahhetse, et Piiblit olli dälaste minud; ja se waewas tedda õselgi unnes; nüüd olleks ta sõrme käe otsast annud, olleks ta Piiblit jälle kätte sanud. Kes olleks sedda arwanud ette? ja ommeti tulli nenda! Ses kõrwas, tuimas süddames, kus mitto aastat polnud ei mingisuggust armastust leida, ei Jummalä egga helde emma wasto, seäl touwis korräga arwamata suur iggatseminne se wiimse warra järrele, mis temmal olli olnud, omma waese emma kallikesse järrele, se ramato järrele, kus seisab rohkemat ja suremat warra, kui keige

London Macdonald

mailma warrandussis. — Mitme Inglis Ma rahwa laewade peäl on se kenna seädis tehtud, et pühapäiwil wõtwad laewamehhed, kes muido kül on kõrwa süddame rahwas, Piibli ramato luggeda. Oh nüüd iggatses ka Jagop se järrele, filmad wet täis. Temma astus luggeja tahha ja watis ülle teise ölla ramatusse. Agga kui üks luggeja touseb ülles, ja jättab Piiblit sinna, ni hakkab temma sest luggema, kui olleks wimist korda lubba luggeda. Ei ennam eksitanud tedda, egga teinud temmale waewa temma feltsiliste pükaminne ja naerminne; keige dälam neist olli issegi surma peäle haige. Ja temma mõttes ligus allati, kuhho peäle sunnis tedda iggatseminne se ärrakautetud ramato järrele, et temma ennese melest olli imme assi, kuida temma, kes ammust aiast polnud Piiblit kätte wõtnud, nüüd aina kippus seält seest luggema.

Laew läks hästi kül eddasi loune pole, ja joudis jo Ahwrika Ma liggi, kui kuendama nädala päiwil, pärrast sedda, et Londonist ollid ärra läinud, tousis hirmus marro tuul; pea ollid mastid katki murtud ja laew wet täis. Wiis päwa olli laew laenette holeks, kuendamal päwal wasto ö aega lõhkus tedda kirowi rink. Kes oskas uiuda, se püdis lauade ja palgide peäle sada, kas ehk weel jouaksid kuhhogi mäele; ka Jagop olli ühhe laewa tükki peäle sanud. Ei temma teadnud, kes weel temmaga olli pite peäle sanud; sest ö olli ni pimme ja laened kohlisesid ni hirmsaste wasto kaljude, et ei keddagi polnud nähha egga kuulda.

Kui jälle koit hakkas tousma, siis näggi Jagob, et temmaga weel olli kaks meest laewa

tükki peäl; teine olli suur wäe=saks, kes tahtis laewaga woõra male minna omma asjo aiama; teine olli maddros, kes laewa katkemisse aial olli hawa sanud. Pea külge, ja kelle ram jo olli otsa lõppemas. Kui se wäe=saks tundis ärra, mis luggu olli waese laewamehhega, siis sundis temma ka Jagopit tedda aitma ja temma hawa finnisidduma; sest et maddrukse ello päiwi saaksid jätkatud, se olli neilegi ses häddas wee peäl wägga tarwilinne assi. Mõllemad kiskusid siis ommaist ridist parrajaid tükka mahha, ja siddusid temma hawa finni, ni kui joudsid. Se wäe=saks ehk herra, isse jo wannusse pole mees, olli neil hädda päiwi ja õsil omma ihho rammo sellega finnitatud, et ta wõttis aioti mõnne kange rohho tükka, ja sest rohhuist olli temmal nüüdgi weel weike klasike taskus, ja sellega finnitas temma pool surnud maddrust jälle.

Zuul rambis ärra ja soja Ma pallaw päike paistis nende peäle, kes ollid tule ja wee käest peäsenud, ja kuiwatas pea nende märjad rided. Agga suremat murret weel olli. Umberringi merre peäl polnud niuid laewa tükka nähha, ei mitte hinge ni mitmest rahwast, kes ollid laewa peäl olnud. Tulleb küll arwada et need kolm üksipäinis peäsesid. Ükski neist ei teädnud kui kauge rand olli. Neil wiimsil hädda päiwi laewa peäl sest ennam ei joutud arro sada, sadik niüd need kolm. Agga neist lüüdest, mis seal lendasid, saidad nemmad arro, et wägga kauge ommei Ma ei woinud olla, ja se tulli Ahwrika maaks arwada.

Et Jagop ei teädnud middagi merre asjust, siis pidasid herra ja maddros nou, mil kombel

woiksid peafeda mase. Toito neil ep olnud suggu; agga pawa pallaw paistminne waewas neid; kui abbi ei saaks, siis k'ul kahhe pawaga nalg neid tappaks — m'otlesid nemmad.

Herra olli aioti maddruksele m'onne tilka an- nud kinnitusseks, ja et k'ul Pea weel teggi haiget, siiski jo olli istakulle aianud. Sai ta suggu waatnud imberkaudo, siis rakis ta: „Kuulge, ma arwan et idda kohhal paistab maad; sinna pole peame puudma, kui tahhame ellusse jada.“ Niud kinnitasid ka teised, kui laene neid t'ostis illemale, seal maad paistwad. Agga kuida piddid sinna puudma, ilma arota ja purjeta?

Maddros w'ottis taskust suurt nugga w'alja; Jagop piddi tedda aitma, ja pea ollid kolm latti laewa lauadest lahti, pea ka kaks aro wal- mis, ja mehhed soudma. Se jarrel seadis ta olmandama latti mastiks, ja sinna kulge nende riettest purje. Tuul olli p'arralinne, ja k'el soudsid, ni kui jaksasid; sest ka wanna herra w'ottis faggedaste aro hawatud maddrukse k'ast arra, ja p'udis siis ka omma poolt, kuida jou- dis. Hakkatussel saiwad h'asti k'ul eddasi. Ollid nemmad m'onne tunni aega soudnud ja purjetanud, siis wangutas maddros pead, t'os- tis aro weest ja rakis: „Herra, meie waew on muido! olleksid meil ka kaks k'ummend soud- jat ja k'elge parremad purjed, meie siiski ei jouaks sinna Ma pole. Ma tunnen niud, meie olleme merre j'esse sattunud ja se wiib meid omma tahtmist m'oda eddasi. Et waatke, Ma seisab meilt niud idda p'ohjas, ja on j'alle kau- gemal meist arra. Pange ka tahhele, mis

merre rohhto siin uiub, ja kääga woite issegi tunda, et jöggi merres on wolas ja soe."

Seäl kohhal, kus praego häddas ollid meh-
hed Ahwrika Ma lähhidel on üks wägger merre
jöggi, mis jookseb kahhe päwaga kuuskümmed
merre-pennikoorma eddasi, se on 600 wersta;
agga seddasamma teed wasta jögge ei sa seitsme
nädalaga mitte ärrakäidud, ja ei aita seks ka
párralinne tuul mitte, sest et siis jöggi lähheb
tagga woosamaks ja wäggeramaks.

Waene maddros tundis ennesest teist luggu,
mispárrast temmal ennam polnud lotust mäele
jouda. Temma haaw Pea kúlges wallutas
hirmsaste. Kõwwa tõ teggemisest olli hawast
rõbbi láinud ni kangeks, et ennam ei suudnud
istuda. Ta heitis pitkali mahha ja teised istu-
sid temma kõrwa, meel halle, et ei woinud ai-
data. Herra rohho tilgad ollid otsa lõpnud;
haige issegi ei himmustanud neid ennam, sest
et wimaks kaswatasid temma hädda suremaks.
Aioti õhtas mees süddamest, ja silmad kippu-
sid nuttule, et kúl kõwwaks sanud laewamehhe
silma ei tulnud pisaratki. Ärras Herra kús-
sis, kas Pea wägge wallotab? „Kúl se wallo-
tab, rákis maddros, agga surem wallo on siin.“
Máitas mees se jures süddame peäle, ja kippus
ueste nuttule. — Mõnne aia párrast lissas ta
weel: „Õbeste, ei ma karda mitte surremast.
Poolteist aastat teed kinkis mulle üks herra
Pedwordi linnas wägga hea ramato, Jummal
pühha sanna. Essite kúl luggesin wáhhe seält
seest, wimaks ommeti ikka ennam ja saggedaste,
ja sest ma leidsin, mis mulle julgust annab
surma pole souda, ja surma piddada sadda-

maks, kus hästi woib puhkada pärrast sedda, et ello päiwil kõrwad laened wintsutanud. Ma tean, mo pattud on mulle andeks antud ja ma ollen head põhja leidnud mo ankrut kinnitama; süski üks assi waewab mind wägga surma tunnil!"

"Ja mis se on, mis sind nenda waewab ja koormab?" küsis herra.

"Oh armas herra! räkis weel maddros, koiu jäiwad mulle mo pimme õdde ja wanna wiggane emma. Ommail noril päiwil teggin ma neile paljo melehaiget; omma koerusse läbbi teggin ma emma waeseks. Enne kui maddrusseks jäin, olin ma mo kaddunt issa kombel kingsseppaks; agga omma pahha seltsimeestega raiskasin ma ärra keik meie warrandust.

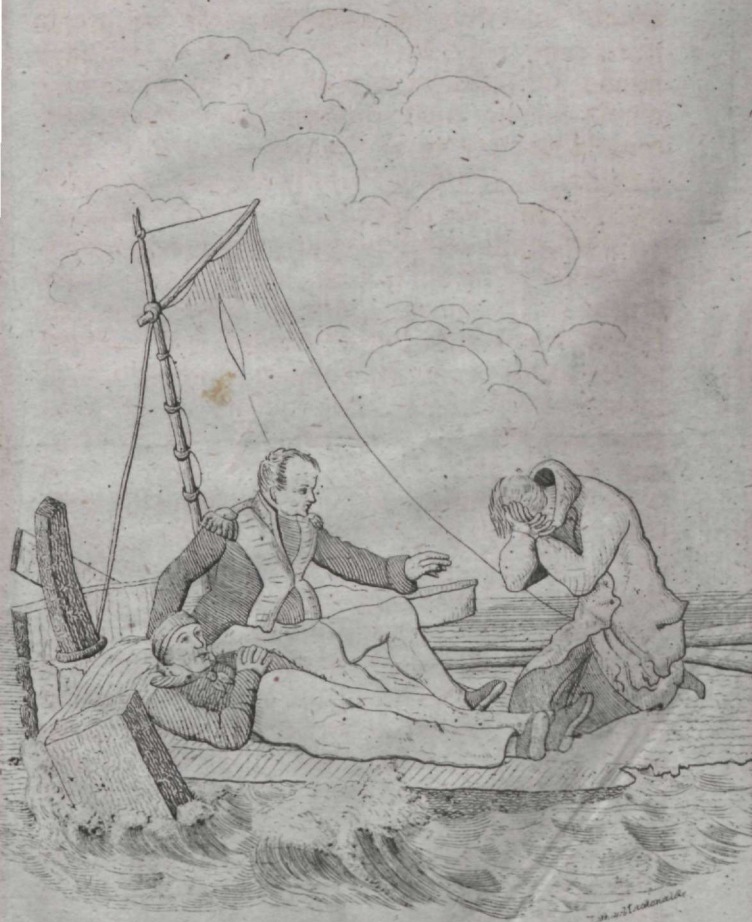
Nomisiid mind emma ja mo pimme õdde, — ma lopisin kõrowa sanno nende wasto ja waewasin neid mitmet puhko ja wisi. Mõnne ku eest, enne kui wimaks Inglis maalt ärratullime, olin ma küt jälle kaimud neid watamas. Ma hakkasin nende käsist kinni ja ütlesin: "Eit ja õdde! oh andke mulle andeks, et olin ni däl teie wasto. Nüüd ma kahhetsen keik sedda süddamest, mis ma teile kurja teinud; (sedda räkides, kippusid filmad jälle nuttule;) oh eideke, oh õeke! palluge Jummalat, et Sa mulle andeks annaks mo pattud, ja andke teie ka mulle andeks." — Emma wastas: "Willem! ma ollen sulle keik andeks annud;" nendasammoti räkis ka mo pimme õdde, ja kui ma ärratullin, nutsid mõllemad wägga, ja emma ütles wimaks: "Willem, kui ka sessinnatset mailmas ma sind ennam ei sa nähha, süski õnnistago sind Jum-

mal; agga ma lodan, et seäl taewas teine teist same jälle nähha." — Gest moistate teie kül, armas herra, kuida ma nüüd tean, et mo emma mulle keif on andeks annud, ja keif on unnustanud, mis ma temmale waewaks teggin, ja mo pimme ödde ka; agga ommeti se waewab minno süddant, et ma ei woi ennam astuda omma wanna emma ja omma pimmeda de ette egga öolda: Oh eideke, oh öeke! weel furd pallun, ja keigest süddamest pallun, oh andke andeks, mis ma teinud!"

Herra olli issegi wagga ja Jummalal kartlik mees, ja jahutas kuida joudis waese madrukse kurwa meelt. Temma tootas temmale ka, et, kui Jummal peaks tedda jälle koio aitma, ta wõtaks isse miina temma emma jure, kelle nimme ja ellamisse kofta ta weel öiete hästi kulas maddrukse käest, temmale ütlemä keif, mis temma nüüd räkinnud.

„Aus herra ütles haige, tootage mulle kindlaste, et teie lähete mo emma watama, ja kui teie süma sate, siis wige neile need sannumed: Kuulge, Willem surri merrele, agga temma tunnistas enne surma, kuida ta tunneb ommas süddames ja omma Piibli sannast, et Jummal on temmale armolinne. Agga teile käskis temma ütelda: Oh eit, oh ödde, ma pallun teid Jummalal pärrast, andke waese Willemile andeks keif, oh keif, mis temma teie wasto efsinud.“

Jagop kulis sedda keif, ja ta südda peksis hirmsaste ta sees. Igga sanna, mis haige maddros räkis, tungis kui moök ja leikas ta süddamesse. Jalgi temma weel ei olnud tunnud, mis suurt patto ta teinud omma waese

J. H. Mackenzie

helde emma wasto. Päärast omma wäetima lapsse põlwe nuttis ta nüüd esimest korda. Ei olnud nüüd enam habbi temma melest, ehk olleksid keif mailma rahwas näggemas tedda nutwad; ta nuttis kibbedaste. Suis ütles ta: „Willem, kül olled sa õnnistud, et sa joudsid omma emma käest andeks palluda, ja temma suust kuulda: Willem, ma ollen sulle keif andeks annud! — Ma olin omma emma wasto paljo dälam laps. — Sa olled sedda Piiblit, mis üks woõras herra sulle kinkis, kalliks ja armsaks piddanud, et omma surma tunniks seält jahutamist ja rahho olled leidnud; agga minna pillasin omma issa ainust pärrandust, mo waese emma keigekallima warra, sedda Piiblit, mis ta Jummalaga jättes mulle andis, suggu wina ja mõnne koppika pärrast ärra!”

Nutto pärrast joudis Jagop waewalt neid wiimsi sanno üllesrākida. Maddros tahtis temmale wastust anda, agga wallo hüil panni temma keelt kinni. Herra panni noort meest Jummalaga sure hallastusse peäle lootma, et ta tundis temma süddamesse tousnud õiget kurbust Jummalaga pärrast, mis sadab meelpärrandamisesele õnnistusseks, mis mitte ei kahetseta. Agga sel filmapilgul polnud neil mõllemil aega paljo rākida, sest Willemite joudis filma nähtawalt wiimne tund kätte. Jo õsel enne sedda ja nüüd ueste aias temma kängeste õksele, ja ihho ram lõppis hobiga otsa. Olli õksendamine ülle läinud, siis lõppis ta filmist ärra, jai walgeks kōggoni ja furno higgi olli külmi ta Pea otsas; siis küsis herra weel, kuidas nüüd temmaga olleks luggu? Waene

Willem panni kâed rinna peäle risti ja ütles waikse heâlega: „Zubba rahho kâes!“

Need ollid temma wiimsed sannad. Pääw lâks wero, ja pârrast pawa pallawat tulli kibbe willo kâtte. Kûl teised katsid surriat purjega, ja Jagop ka weel omma kuega, siiski kippus kûlma wârriseminne ja jâllestus ta peäle ja Kramp kiskus temma louad lahti. Enne ehha kustumist någgid mõllemad, kuida surria filmad watasid selge rahhoga taewa pole; kûl olli Kramp suud weel wilto weddamas, ommeti ikka ka palle peält tunti rahho ärra. — Keige õ otfa istusid mõllemad teine teise naal surria kõrwas. Jagop püdis temma kâssi sojendada omma kâttega ja uiutas neid omma silma weega. Herra lugges aioti kalli palwe sanno ja mõnne salmi pühhas kirjast, et ta lotis, kui ka surria ennam ei suda râkida, ehk ta weel woib kuulda middagi, ja ühtlasi katsus ennese ja teiste peält ärrakeelda jâllestust se hirmsa ja pitka õ aial. Wimaks ommeti hakkas koit jälle tousma, agga ka õ willo lâks ikka kibbedamaks. Willemi hing olli kûl weel temma sees, agga filmad ollid jõ kustumud, ta paitse piteer ja kâlm. Hinge õhk likus waewalt, ja kui paitse tousis merrest, lahkus hing ihhust.

„Meie sõbber on omma ello korra lõppetanud,“ ütles herra, ja kuiwatas omma filmi. Mõnne aia pârrast lissas temma: „Ei leia keif nisuggust lahkumist rahhoga, et otse saaksid taewasse, ni kui Willem leidnud. Ommast wâest ei jouaks sedda ei ükski hing, agga ses kallis Summala pühhas kirjast, mis olli so emma aimus warra, ja mis ta sulle andis, ses ja seält

seest on rahho ja ello teed leida. Noormees, kui Jummal aitab sind jälle merrest ja Kristi rahwa jure, noua siis wibimata sesamma kirja seest omma süddamesse kallist warra otsida, et se woiks olla so hingele ello jouuks ja so jallale lampiks. Kord jo olled sedda warra hirmsa kirja asja pärrast ärraannud, kui jallaga sedda ennesest ärralütkkanud; nüüd küll kahhetsed sedda nuttes; agga wõtta süddamest Jummalalt armo palluda, et Temma tahhaks ka sinnogi peält keik kirja keelda ärra, ja ka sedda, et sa iggawesse ello ande, et sa omma hinge õnnistust ärra ei heida dāla himmo jomaaiia pärrast, ja iggaweste hukka ei lähhe. Wata, Jummal on mind nisuggusse põlwe seadnud, ja mulle ka nisuggust warrandust annud, et olleksin joudnud kätte sada, mis südda iggatses. Agga peäle sedda on Jummal mulle üllemat warra süddamesse pannud; jah sedda: Iggatssemist Temma järrele ja et nouaksin enneste õnnistust takka kartusse ja wärristussega. Ja sedda õppetas mind se ramat, mis olli so waese emma ainus joud ja warra. Sest aiast on mo pärrast mis on üllem ja kallim ja armsam, kui keik maailma kuld ja hūis; mo pärrast on se rõmustus ja se Jummalala rahho, mis ükski ei woi moista, kes sedda weel ei saanud maitsta! —

Agga nüüd jätkem wimist korda Jummalaga omma Willemiga, ja matkem tedda merre laenetesse, sest se on laewamehhe haud. Ikka on Ma ja merri Issanda pärrast, kes küll merrest, küll maast kutsus surnud ue ello põlwe. — Jah, wata, kuidas temma furno pale kullutab: „rahho!“ Oh õnnis, kes nenda juuab uskus ärralahkuda!“

Herra lugges weel mõnne palwe ja õnnistamis-
misse sannad se surno kehha peäle, mis on
iwwa tullewaks elluks ue Ma peäl. Se järrel
lukkafid nemmad mõllemad tedda tassaste lauade
peält merde; süna ta waius ja laened katsid
tedda.

„Nüüd, räkis herra, nüüd on tarwis, et
mõtleme ka ennest peäle ja teme kuid a jouame.
Ma pean pariks tunniks puhkama; walwa sa
siis kuni ma maggan, agga ärrata mind warsti
kui peaksime leetselja ehk karri liggi sama.
Saan ma suggu puhhanud, küll siis walwan
minna kuni sa puhkad.“

Herra heitis nüüd pitkali mahha, ja Jagop
walmistas temmale purjest peapadja ja istus
nenda temma kõrwa, et päärw ei paistnud tem-
ma peäle.

Mõnneks tunniks olli nüüd Jagop üksi om-
ma mõttedega. Se, kelle sannad ja wisid tedda
sundisid armastama ja auustama, kuid a ta ialgi
keddagi ei olnud auustanud, herra maggas ras-
kes unnes ja rahhoga; Willem, kelle kehha
jõggi kandis ühtlasi eddasi, maggas weel ras-
kemas unnes; Jagop walwas üksi. Agga,
Summal olgo tännatud, ta walwas nüüd ka
hinge polest. Hinge unni, surma unni olli otsa
lõpnud; ni kui temma isse mälletas, pallus ta
esimeste fordova teigest süddamest, ja pallus aina
arm ja pattude andeks andmist. — Jhho luggu
olli küll ka waene. Enne kui laew lõhkes katki,
olli temma aina pumpanud ja muud tööd tei-
nud, et käd olland rakkus ja katki. Janno
waewas luid, et keel ja su laggi ja kure olli
hopis kuir, kõht olli nälja pärrast wallo täis;

filmadgi ollid tursunud ja wallo tãis, et ni kaua aega ei olnud sanud maggada. Ja siiski tundis ta nüüd nisuggust rahho ja rõmo, kui ta ellades polnud sedda tunnud.

Mõnne tunni pãrrast tousis herra maggamaast ja kãskis Jagopit, et pididi temma asemele heitma. Ja maggas pea otse kui surnud, agga pãrrast loune aega arratas tedda herra ülles ja ütles: „Hea melega olleksin sulle pitkemat aega sowinud puhkamisest, agga nüüd peame ello poolst püüdima hãddast peãfeda. Wata, Jummalata sure abbiga kannud meid jõggi merres ühhe Ma liggidale, et io paistwad meile temma mãed ja palmi pu metsad. Agga siin meie liggi on sured kaljud merres, kuhho wasto hirmsaste lõwad laened ja kõhhisewad.“

Urudega, mis ollid Willemi tehtud, püüdisid nemmad kaljudest hoida kõrwale, ja et kaljud ollid jõe åre pool, agga ei mitte keskeli, siis sure Jummalata abbi aitisi neid arrandõrkend meest pole tunni aegus sest hãddast jãlle mõda.

Jannust ja nõhast olli nüüd Jagopit püsti hãdda kães, et waewalt sudis jalla peal seisista. „Te kui minnagi teen, ütles herra, siis surem wallo kaub.“ Siis lãks ta Jagopist kõrwale, wõttis rided seljast arra, kãstis sãrgi ja pükisid merresse, ja aias neid jãlle alles wet tãis selga. Jagop teggi nendasammoti ja pea tundis temma, et õmmeti hirmsa janno waew olli taggasi.

„Wata, ütles herra, sedda wihha ja solast merre wet ei woi ükski jua, sest se kistsub kõhto hirmsa walloga jãrrele; agga ihho pealt ta jouab kui selge ja parras wessi nahhast lãbbi

ja jahhutab innimest. Mitto laewameest on sesfuggusses haddas se lãbbi hinge jãnud, et faggedaste fastsid ihho merre weega mãrjaks."

Wolas jõggi merres weddas neid nende lauakeste peal ruttuste Ma pole, kelle haljas rand jo paistis selgeste. Se mis neil olli keige lãhhem, ja kuhho pole jõggi neid aias, olli weike saar. Selle lãhhidel olli teisi weel; ja hea tũk emale idda pole nãhti mandri Ma kaldaid.

Seal pool saart, kuhho jõggi neid wiis ja nũud ifka wallusamalt, olli mitto leetselga ja uksikud kirowid. Ello poolt pũudsid nemmad leetseljast mõda sada, agga pea ollid peale aetud, ja nenda kinni, et ennam ei sanud lahti. Kanda weel olli liggi wersta maad, ja pããrw jo lõppemas; kõrowad laened hakkasid laewa tũkki ifka ennam lõhkuda katki; jubba mitto lauda olli wessi winud kõlgest ärra.

"Katsu Jagop, kuidas sa peãsed, ütles herra, Katsu so hinge õnnistusseks ja so waese emma jahhutamisefks. Ei ma kõl ennam jowa ellusalt male, sest ma ei oska suurt uiuda, ja peale sedda on mo wanna ja raske kehha rammust lõppemas."

"Ei mitte, herra, wastas Jagop; enne tabhaksin katkord surma wallo tunda, kui et ma teid mahhajãttaksin. On meile seie surma arwatud, siis surrence õhheskous. Ommeti katsugem enne weel teist. Jãtkem nũud omma laewa tũkki mahha, mis ommeti ennam ei kesta kauaks, ja katsugem weest lãbbi teise leetselga; polle siin ennam sũggawat wet, et ammogi polle tarwis uiuda. Mõeljust wiest leetseljast ille ja siis olleme mael!"

Herra wõttis Jagopi sanna kuulda. Wessfi kâis nende pole rinnoni, ja nenda joudsid teise ja jo kolmandama leetselga. Agga siin lõppesid herra joud ja rammo sutumaks ärra. „Weel kord pallun sind; jätta mind seie ja Katsu et peâsed üksi. Leiad sa sare peält rahwast, siis peâstad ka mind nende abbiga.“

Tânno meel ja armastas herra wasto Finnitäs nüüd Jagopi joudo, ja ta ütles: „Armas herra, õ jouab kätte, ja ma ei jätta teid mitte üksi leetselga; mõnne tunni parrast upputaks teid suur wessfi seie ärra. Se on teadmata, kas sare peäl innimest on ellamas, teadmata ka kas sudan weel kord seie taggasi jouda. Selleparrast pallun teid wägga, istuge minnonselga ja ma kaänan teid mäele, ni kui jouan.“

Armastus Finnitäs noremehhe rammo diete immelikkult. Agga leetselja peäl puhkas ta pissut ja ei lausunud sannagi sest, mis waewa temmal olli, kes isse olli pool nõrkend ärra, sure kehaga meest kandes. Mõnne aia parrast wõttis siis ueste omma kalli koorma selga ja nenda joudsid mõllemad wimaks weel enne päwa wero mäele.

„Tännagem nüüd peâstjat Jummalat,“ ütles herra, ja langes Ma peäle põlweli mahha. Waese Jagopi kâed ja jallad aina warrisesid sure koorma kandmisses, süski heitis ka temma rõmoga põlweli mahha ja lugges ommas süddames, ja palwe luggemisse aial tundis ta uut rammo süddamest kossuma liikmettesse. Piddi ta ka kahherõrra tânno teggema, sest ta olli peâsnud ihho ja hinge waewast.

Mõllemad tuifusid siis nõrga jallaga Ma pole ja herra toetas end Jagopi kae peäle. Ollid nemmad pari sadda sammo astunud, siis leidsid hallika soont. Oh misfuggune hea jahutaminne sai sest ellawast ja maggusast weest ärrajannunud waestele! Pea leidsid nemmad ka põldo ja wata jalgte kais wilja wäljadest läbbi; seal liggidal olli ka Onnisteggia kuiu risti peäl seismas. Jummal olgo tännatud, hūdis herra, meie olleme Risti rahwa jure joudnud! — Dute alt nähti siis ka maia, mis jo peält nähha tunnistas, et Ciropa Ma rahwas sedda ehhitanud ja ellawad sees. Rahwas ollid wannast Spania suggu, ja nende kelemurd olli mitmist kelist seggatud, kuida sedda ennamiste rākiwad need, kes sedda seltsi on, kes walge ja musta suggusest rahwast sündinud. Herra olli ennegi jo mitto kōhta läbbi kāinud ja rākis poolteist sedda kelemurde ja rākis siis rahwale mis temmale ja temma seltsimehhele olli wimaks sündinud merre peäl ja pallus armo pārrast abbi ja toito.

Maia perremees lubbas hea melega neid aidata. Anti neile piisut toito — nāljastele ei tohhi mitte paljo anda sūa, muido tappab neid, mis teise parras kōhho tāis on — ja nāideti neile paika, kuhho pidid heitma maggama.

Teise keshommikuni maggas Jagop wägga raskes unnes. Agga kui ta jälle ärkas ülles, kōl ta siis kōhkus, et ta leidis omma ausa seltsimehhe tōbbeist haige ja nenda nõrga ollewad, et ei sudand üllestousta. Kōl se mul olli hādada, ütles haige; mo wanna kehha ei kestnud ni kaua merre waewa kannatama. Agga ma lodan

armas Jagop, et Jummal ei wõtta sulle sedda arwada ossaks, et sa ka mind peaksid jätma seie wõbra male!"

Mis Jagop ei olleks joudnud tehha mõnne nädalat enne sedda, mis ta issegi polleks arwanud end joudwad tehha, sedda teggi ta nüüd truiste ja selges armastuses haige järrele wadates tüddinemata. Mittokord, kui ta istus haige asseme kõrwas ja tedda walwas ja püdis temma eest hoolt kanda, mittokord siis mõtles ta isseeneses: „Oh olleksin ma nenda armas-tanud lapselikko murrega omma armast eidekest, oh saaksin ma kord weel nenda tedda armastud. Kõl se peaks temma wanna ea sees temmale sureks rõmuks ja meleheaks ollema, kui ma nenda jouaksin temmale ärratassuda keif abhas-tust ja wallo, mis ma temmale ollen saatnud!"

Et kõi herrat waewas haigus ja sesamma pärrast Jagopil olli aina murret, siiski ollid esimesesed päwad mõllemil se weikesse sare peäl nisuggused, et piddid Jummalat tännama, kelle käest suurte armo saiwad. Sare perremees olli neid wastowõtuud ja hallastas nende peäle, et andis neile, mis tarwis olli. Jagop olli ka jo suggu sare keelt õppinud ja herra satis nüüd teisel päwal, et nemmad sare peäl ollid, perremehete omma kalli hinna kuld taskuri, ja käskis temmale ütelda: „Teie tõ jures on teil head kello wägga tarwis, agga haige ei tarwita sedda mitte omma alla wõdi peäl, sepärrast wõtke sedda meleheaks, et teie meid ni lahkest ja armolikkult ollete wastowõtnud." Agga sesamma hea perremees piddi pea mandri male minnema, ja sedda nelja ku päwaks, et temmal

seäl olli kaugel maal teisi põlso. Maiapidda-
minne ja wallitsus jäi nüüd ühhe Mulatti naese
holeks. Mulatti rahwaks nimmetakse neid, kelle
issa olnud walge mees, agga emma olnud
Murjani, ehk musta ihhoga naene. Sai nüüd
perremees ärralainud, warssi ka hakkas waeste
käsji káima paljo pahheminne. Essite kulas
naene, kas neil weel peaks teist kello ollema, sest
perremees wõtnud sedda kasa, mis nemmad ollid
saatnud. Et jälle õnnetumail laewa haddast
muud warrandust polnud jánud járrele, kui se
ainus taskuur, siis jäi ta koggoni sitteks nende
wasto. Jagop pallus siis, et õmmeti ausa
herrale saaks, mis temma südda himmustab;
agga naene káskis temmale wastada: et temma
polle õppinud laiskeldajaid piddama maias.
Põllo tõle on nüüd abbi tarwis. Tahhab ta
leiba sada ennesele ja haigele, siis tehko ta tööd.

Kui Jagob olli neid kõrwa sanno herrale
õrdanud, siis wastas temma: „Kule, Jagop,
árra pahhanda meest nende sannade párrast.
Siin sare peäl on ka tõeste tõteggiaist pudo.
Mo haigus hakkab jo lahkuma, ja Jummal
abbiga saan ma ka ilma sinnota lábbi aetud.
Sepárrast kule mis naene kássib ja aita neid
nende tõ kõrwas, kuida jouad.“

Hea melega hakkas nüüd Jagop peäle, sest
et Jummal aarmo lábbi olli temma südda jo
keige hea tõle walmistud. Hommikust õhtoni
teggi ta tööd, ja sedda weel paljo aggaraminne
kui ta aus sõbber jälle hakkas jallale aiama
ja temmalegi sai keitsuggu tööd arwatud, ja
lapselikko murrega teggi Jagop nüüd ka sedda
árra, peäle omma ossa. Priske noremehhe

tõ teggeminne olli wägga perrenaese mele järrel, ja sepärrast anti mõllemile nende tarwidust; isseärranis hakkas perrenaene sureks pannema, woõra meeste õiglast meelt ja truust.

Joudis siis pühapääw kätte, oh mis suur ja kallis rahho ja hingamisse pääw olli se nüüd Jagopi melest! Kristus ta siis pühapääwõil kas omnis kas õues pu warjo al, siis silmad jooksid wet, kui ta iggatses omma wannematte wiimse pärrandusse järrele, se kalli kirja järrele, kuhho teik on tallele pandud, mis hinge õnnistusfeks, rõmuks ja rahhuks woib jouda. Siis pallus ta: „Armas Jummal Jõsa, anna mulle ello leiba sesamma kõrbe paika; oh juhata kord mo kätte Piiblit jälle.“ — Mis noormees nenda wägga püdis, sedda andis Jummal temmale, kust ei lootnud sadagi. Kord käs kis tedda perrenaene aida lakkast õhherdit õtsima. Seäl olli Ciropa Ma ehk walge rahwa ridid rippumas pennide peäl ja mitto sõa riisto, ja ses laekas, kus õhherdi olli sees, ka üks ramat; ta löi lahti — oh Jummal, waat se on rõõm! se on Inglis kele Piibli ramat!

Sures rõmus wõttab ta õhherdit, ja teise kätte ramato, jookseb ruttades perrenaese jure ja pallub, et ta Jummalala pärrast temmale lubba annaks seält seest luggeda.

Mulatti naene naerotelles ja ütles: „Mullo sai meie sare liggi üks laew hukka, ja seält meie leidmine se ramat; ükski meie seast ei oska sedda luggeda; tahhad sa hästi ja truiste töõd tehha, siis jägo minno pärrast ramat hopis sulle.

Hinge sures õimusses waiutab noormees kallist Piibli ramatut omma wasto sõiddant ja

Kannab sedda kui arwamata hinna warrandust
 õnni. Tagga surema wirgusfega teeb ta tööd
 ja mis ta ial tundis, wanna perrenaese mele
 pärrast ollewad. Se läbbi satis ta ennesele ja
 õmma ausa sõbrale ikka parremat põlwe. Agga
 isse ennesele satis ta weel keige suremat hõlpo,
 sest et Se, kes hea melega kuleb neid, kes
 Temma pole õhkawad, kergistas temmale sedda
 süddame koorma, mis tedda wägga olli wae-
 wanud, kurni ta pühast kirjast õppis Jumma-
 lat palluma. Olli temmal päwa aial tö wahhe
 aegus, ja keige pühapäwa otsa, se kallis kirri
 aina allati käsiss. Temma melest olli ka, kui
 olleksid somuksed ta silmade peält kaddunud ja
 kui selletaks ta nüüd, mis ta enne ei tunnudgi.
 Sest kirjast, mis ta nenda olli põlgnud, leidis
 ta nüüd sedda pühha au ja tarkust, mis on ülle
 mailma au ja tarkusse; ta leidis seält täiemat
 ja selgemat hinge rõmo keif ülle se, mis ta enne
 rõmuks olli tunnud. Ja kui kirja luggedes
 middagi ei olnud temma arro järrele selgeks
 samas, siis õppetas ja diendas aus herra, kes
 issegi rõmustas süddamest, et Jummal nenda
 olli temma noort, agga lapselikkust melest usta-
 waks sanud sõbra, katsumas ja saatmas. Nenda
 sai noremehhe südda pissut hawal ikka julge-
 maks ses, et ka temma leidis, ni kui õnnis
 Willem leidnud, põhja, mis temma ankrut kin-
 nitas. Se jõggi merres, mis tedda selle sare
 peäle kandis, kus ta pididi ueste sündima wai-
 must, se jõggi merres sai temmale Jummal
 õnnistawaks armo jõeks, mis toidab ja rõmus-
 tab iggaüht, kel õh on, ja panneb Jehowat
 kiitma.

Willemi surima aial tulli kurvastus Jum-
mala parrast Jagopi süddamesse; Jumjala
fannast tulli temmale meleparrandamist õnnis-
tusseks, ja ühtlasi kinnitust waimust. Sesamma
waino kinnitamisse wäes joudis ja sudas ta
keif waewa ja keif melehaiget ärrakanda, mis
ta siin sare peäl, otse kui parris orja põlwes
pidi kannatama. Ommeti, et temma lapse
põlwest nisuggust waewa polnud õppind kandma,
hakkas mõnne nädala parrast sure tõ waewa
ja pallawa taewa al ka temma ram nõrkema
ärä. Saggedaste jo mõtles ta, et ta ei sudaks
louneni, sadik siis õhtoni maad ümberkaewada
ja pangad peneks toukada, kuidas temma peäle
pandi, agga ikka kinnitas tedda seestpidi süd-
damelik palwe luggeminne. Olli siis wimaks
kuma päwa järrel päike werenud ja sai weet
se tõ tehtud, mis se ihnus perrenaene temmale
lissas päwa tõ kõrwa, siis tuikus ta ärrawäs-
sinud omma sängi, ja seälgi ei leidnud temma
ennam puhkamisseks aega, et surest tõöst hakkas
tõbbi tulles peäle. Silmist olli temma ärä-
lõpnud; saggedaste jooksis ninna werd, ja se
kül kelas tõbbe woimust wõtmas, ommeti lõppes
nenda ram otsa.

Keif sedda näggi aus herra ja temma südda
olli sepärrast wägga kurwaks minnemas. Mit-
tokord püdis ta Jagopit aidata ja hakkas isse
tõle, et kül wannus ja ka wimatine haigus ei
annud suurt tõõd tehha; agga noormees ei
sallinud sedda mitte ja pallus wasto, sest et
temma kõhhus olli ennese ja omma kalli sõbra
eest tõõd tehha, kes nüüd Kristusse sees tem-
male olli isfaks sanud. „Jagop, räkis siis

herra sagedaste, ja olled nüüd ihho poolt täitmas, mis so pärrisma kohhus so peäle olli moistnud so patto nuhtlusseks. Kümme aastat seäl tühjal maal ei olleks sul polegi ni raskeks koormaks sanud ihho polest, kui need kümme nädalat siin sare peäl. Ma lodan ikka, need on rahho ja armosaatmisse teed, et sedda enneminne jouad omma waese emma kurwa meelt jahhutama."

Uhhel pühhal istus Jagop kuma päwa pärrast kaljo warjul ja susses Piiblit, et ühtlasi leiaks ihho ja hinge rahho. Korraga kulis ta mitto rahwast sure healega omma armsa pärris Ma keelt kõnnelewad. Ta pöris pead, ja wata, wanna herra tulli weel kahhe teise herraga temma jure. „Jagop, hüdis wanna herra, nüüd meile koitnud peästmisse pääw, et jälle jouame omma male ja omma rahwa jure. Siin lähhidel on Inglis Ma laew ankre peäl, ja se tulnud taggasi India maalt; need mehhed tulnud padiga uut wet wõtma, ja tunni pärrast wiwad nemmad meid laewa peäle; kapten on peäleegi mo tuttau."

Agga need sannumed ei rõmustanud mitte, waid kurwastasid Jagopi meelt. Kurwa näoga wastas temma: „Aus herra, kuidas julgeksin ma, nisuggune suur kurjateggia, kes ma ollen, omma pärris Ma ja temma kohto seäduste wasto, taggasi miina?"

Herra wastas: „Sa pörad taggasi kaitseja Jummalala kilbi al, ja ma lodan nüüd, ka minno hoio al, kes ma kui isä saan so eest hea seisma. Käl ma koston seäl sinno eest, ja mis ial õige on, saab kül korda minnema."

Pea jätšid Jummalaga omma perrenaese ja temma perrega. Se paat, mis ueste tulli laewa jurest taggasi wet wõtma, toi herrale kapteni kääst rahha laenuks, mis ta nüüd finkis selle maia perrele, kes neid ollid laewa hädä järrel omma kattukse alla wastowõt nud, ja ta finkis neile ni paljo, et teine olleks arwanud, et neid olli petud kui woðraid, ja tenitud. Wanna sitke perrenaene issegi nuttis Jummalaga jättes ja satis neid padini; agga Jagop tannas tedda weel ford ja nuttes, se kalli Piibli ramato ette.

Mõllemad ollid nüüd Ingliš Ma laewa peäl, kelle kapten neid wõttis lahkeste ja heldeste wasto, ja nende te käiminne Ingliš male läks Jummalaga abbiga hästi küll eddasi ilma mingi suggu õnnetusseta.

Agga mis luggu olli selle aia sees Jagopi waese emmaga olnud? Sääršant olli Piibli taggasi ošt nud, mis Jagop däläst melest olli kääst ärraannud, ja omma hea süddame sundimist möda kulas ta wangi hone hoidja kääst, kus se waene leš piddi ellama, ning ruttas kōhhe Piibli temmale taggasi andma. „Wata siin on so ainus warra, ütles ta. So poeg polnud sedda wäärt; ta andis sedda ärra wina tobi wasto.“

Nisugguste kolleda sannumitte järrel kōhkus waene leš kōgõni ärra, kiljatas ja langes kahwatand järri! Polnud temmal muud ta kambrikeses kui se wanna järg, ja üks pink ja hõlle kubbo peäl. Ammo jo mõtles ta, et filmad olleksid jo kuiwaks jänud nutmissest; agga wata, weel jooksid kibbedad pissarad ta filmist.

Ka se wiinne lotus olli kaddunud, mis temmal weel olli olnud Jagopi pärrast — temma wallolaps (Penoni) olli walmis kohtuks. — Hädda täis seisis seal heamelesinne säärsant ja ei teadnud, mis ta pididi teggema; wimaks hüdis: „Kinnitago ja aitko sind Jummal, sa waene leff; ei ma oska aidata. Agga ma tul- len warfi taggasi.“

Säärsant jooksis ähmiga koiw omma naest kutsuma, kes olli sammastuggune heamelesinne häddaliste wasto, kui temma mees; ta olli pessonaeseks, ja nenda toitis ta omma pead. Ei olnud säärsanti koddo mitte kangel, ja se pärrast ollid mõllemad pea jälle häddalisse ju- res, kes nüüd olli hõlgede peäl pitkali maas ja lootsotas hirmsaste. Temma halleda südda- mega naabrenaene seisis ka temma kõrwas; agga sellelgi pudus keik, misga woiks wäetimat aidata. Säärsanti naene läks ja toi se tohtri herrat sinna, kes seal liggidal ellas ja kelle maias ta issegi käis pessonaeseks ja murretses siis soja tewet ja muud abbi. Tohter räkis: „Temmale polle muud tarwis, kui et olleks rahhule jãmas; tõteggemissest ja murrest on temma ihho lõpnud ärra, sepärrast kullub tem- male ärra toito ja rahho.“ Tubba säärsant olli tohtrile keik teada annud, mis ta issegi teadis waese lesse asjust. Ja et tohtri herra olli halle süddamega mees, siis lissas ta weel: „Kül ma kannan temma eest hoolt. Üks minno tuttaw praua aitab häddalissi hea melega ja kuiwatab nisugguste wallo pissaraid. Weel tãnnapãaw peab waesele abbi sama.“

Ja nenda sai. Pari tunni pärrast tulli se aus praua leske watama ja toi temmale keige parrajamat abbi ihho ja hinge polest, kuida ta käl teadis sedda seält nouda, kust üksnes on sadawal. Oseks sai häddalinne pärrast ja pehmemat asset; praua omma kögist sai ta toito ja marga kōrwa. Keige temma lesse põlwes ei sanud ta ni paljo head kui nüüd; agga nüüd olli temmale sedda ka wägga tarwis.

Et käl ihho hädda nenda sai keeldud, ommeti olli südda ifka wallo täis se ärrakaddunud poia pärrast. Illestousmisse pühhad joudsid kätte. Kahheksa kuud ollid täis sest aiast kui ta wangihones Jagopiga olli Jummalaga jätnud. Müüd tullid sannumed: Se laew, kelle peäl kurjateggiaid ja ka Jagopit ärrawidi, on wist hukka läinud. Waene emma kulis sedda ka. Käl ta nuttis ja pallus ärdaste: „On siis ka ihho hukka läinud, ommeti heida armo hinge peäle ja hallasta, Sa hallastaja armoga!“ —

Selfammal aial, kui mitmed Londoni linnas jo nutsid ommaksid, kedda arwasid furnud ollewad, isseärranis ausa herra sõbrad ja sugulased, olli se Indiaast tulnud laew jo sadamemes ja kahjo eest warjul.

Kui siis Temse jõe peäl soudsid linna, siis küssis herra Jagopit: „Kui sulle saab lubba antud omma pärrismale jada, nenda kui ma lodan, et seks sulle saab lubba antama, et südamest kahhetsed ommad pattud ja Jummalala armo läbbi olled pattust põörnud, mis põlwe siis wõttaksid ennesele arwada?“ „Egga muud, wastas Jagop, kui palgalisse põlwe, mis se

ärrakaddunud poegki pallus, kui ta taggasi tulli. Nüüd ollen õppind tööd teggema ja lodan, et meie maal tõ ei sa ni raske ollema, kui seal kumal Ahwrika maal. Omma palle higgi sees tahhan ma omma leiba süa ja mo pallokesi jäggada omma armsa waese emmale, kui ta weel peaks ellus ollema."

"Waat se on hea, ütles herra, põllomehheks woin ma sind pea panna."

Jubba joudsid linna ja Jagop pididi herrega minnema temma maiasse. Noormees ei teadnud kuhjo pididi pöörma. Seal olli hull teendrid, sedda illo ja rikkust! Sedda rõmo rahwa filmis, kedda herra terretas lahkest! Oh mis suur rõmo nutminne hakkas peäle, kui herra ommaksed tedda jälle nähha sanud! Olli esimesse rõmo heäl suggu waitsemaks jänud, siis ütles herra: "Waat se on mo ihho ello peästnud. Sesamma noormees, kes isegi on Jummal armu läbbi pattust pöördud ja peästetud, polle holineud omma ennese häddast, waid on mind omma õllade peäl ille leetseljade kannud, kui ma ennam ei suutnud sure wee laenette eest pöggeneda, ja ma kül olleksin muido surma sanud. Ta on minno järrele waatnud ja mo kõrwas walwanud, kui ma haige olin; ta olli mo toitja wõbral maal. Seal on temma truis armastuses minno heaks kannud päwa koorma ja pallawat. Tõeste, et ma nüüd teid jälle nään, sedda tännan ma Jummalat ja sedda noortmeest."

Herra aus praua ja keik temma sugguwõssa tännašid nüüd nuttes Jagopit, kes kül tundis ellawalt mis halw ta olli, siiski jo maitšes tae-
wa rõmo.

Tännaseks jääd sa seie, ütles herra weel; küü ma toimetan sinno asjad, ja homme läheme ühtlasi so waest emma watama."

Noortmeest widi isse kambri, ja mõnne tunni pärast sai temma uși ridid. Herra isse andis temmale kuro tait rahha ja ütles: „Sedda annan sulle ette se palgalisse töö peäle, mis edespiddi wõttad tehha; jägga sedda pallokest omma emmale!“ — Herra olli wägga sure nimmega mees. Et herra pallus Jagopi pärast ja seisis temma eest hea, siis sai Jagop lubba, kuni temma assi saaks kohto ees selgeks tehtud, julgeste likuda linnas. — Waese lesse järrele kulati ka, ja sadi jannumed, et ta ellas weel. Agga sest ei antud temmale mitte teadust, et poeg olli taggasi tulnud.

Zeisel hommikul, ja se olli illestousmisese pühha, käskis herra, et Jagop piddi temmaga tõlda istuma. Essite sõitsid kirrikule, et kogodussega tännaksid Jummalat, kes neid olli peastnud ihho surmast ja kaitsnud armoga, ja et ühtlasi peaksid Kristi rahwa suurt rõmo pühha, et Kristus sanud woimust keige surma peäle ja nenda saatnud peastmist hinge surmast. Mil wisil nemmad seal tännanud ja pallunud Jummalat, sedda ei woi ükski teine arwada egga moista ärra, kui se, kes issegi mitme aia pärast jälle ommal maal nisuggust pühha woib piddada.

Kirrikust soitis herra warsi Jagopi emma jure. Ollid nemmad tõllast tulnud wälja, lwi Jagopi südda wägga peksma, nenda et ta ei joudnud kohhe treppist minna ülles, sest keis temma suur pat ja sü tulli ueste ta mele.

Herra astus nüüd kambreisse, agga Jagop jäi ukse tahha. Lest ehmatas kül esfite ärra, agga herra terretas tedda ja ütles: „Armas naene, ma tean, et sa süddamest kardad Jummalat, ja et Jummalatanna sanna on sinno rõõm ja ainus lotus. Sa tead ärrakaddunud poia luggu. Kui nüüd peaks sesuggune ärrakaddunud poeg so ette astuma ja ütles: Emma, ma ollen patto teinud taewa wasto ja sinno ees, agga anna mulle andeks keif melehaigust ja wallo, mis ma sulle ollen saatnud, — kas sa ka wõttaksid süddamest keif andeks anda?“

„Oh mo Jagop, mo poeg! hūdis emma halledaste; ons mo poeg weel ellus? „Jah! ta ellab, ja ei mitte ukspäimis ihho ellus, ta ellab nüüd ka waimus, kui peästetud pattune, kes armo leidnud!“ — Uks läks lahti, ja Jagop olli omma emma ees põlweil maas. — Nüüd lõppes waese lesse piim ja wallo päwad; ta olli jälle leidnud poega, kes olli ärrakaddunud, ja se sai temmale tuggeks ja abbimehheks Ma peal.

Agga wannal herral olli Jagopi pärrast weel paljo murret ja hõlekandmist, et saaks kõhto asja tillale. Wimaiks ommeti sai temma sü temmale andeks antud, ka moisteti tedda sest nuhtlussest lahti, mis ta tühjal maal pididi kannatama, ja keif sedda sellepärrast, et ta olli ausat herrat peästnud surma häddast, ja et herra isse olli temmale eestseisjaks, ja keige omma warrandusfega seisis hea, et Jagop eddespidi wõttaks ausaste ellada. Sedda jõudis herra ka julgeste tehha, sest wata, Jagopi eest olli käämeheks heitnud, kes suremat warra olli

Litho. Macmillan.

